

TATLI TUZLU

Mehmet AYCI

Tanrı Âdem'i dilli dişli, damaklı dudaklı yaratmıştır da, onun “kişi/insan” hâline gelmesi, Kitap'a göre daha sonradır; Âdem, eşyaya ad koyma yetisini edindikten, isimleri öğrendikten sonra “kişi/insan” olmuştur. Eşya ve evrenin bir dili olduğunu bilmemiz ve “yakınlaşmamız” insan oluşumuzdan sonradır.

Dilimizi nasıl edindiğimiz nasıl var olduğumuzla birebir ilgilidir. Varlığımız dilimizle kayıtlıdır. Yeryüzünde bir kaydımız olması dilimiz sayesinde. Kutsal metinleri dışlayan kuramcıların dilin varlığı konusunu açıklamakta ne kadar zorlandıkları, açıkladıkları şeyin de ne kadar tutarsız olduğu ortadadır.

Her insan doğurulur. Doğar. Doğrudan doğar. Doğrudur. Güneşin doğması gibi bir şeydir bu. Doğru doğar çünkü. Ve doğrudan annesine bağlıdır. O zincir bizi ilk kişiye çıkarır. Onun için her insan kendisini en iyi ana dilinde ifade eder. Âdem'in dilinde yani... Âdem'e gidene kadar o uzun yolda diller birleşir, süzülür ve kendi aslına döner: Asıl ise, “ad koyma” ve tanımadır.

Ad koyma yetisi ad koyulan her ne varsa, ad koyan kişiye biricik kılımdır. İnsan biriciktir; insanın ad verdiği her bir nesne biriciktir, her bir an biriciktir; bu şeylerin toplamı olan eşya algımız, bu eşyaların bulunduğu mekân algımız, bu anların toplamı olan zaman algımız biriciktir. Yeryüzünde ne kadar insan varsa, o kadar dil vardır çünkü. Aynı dili konuştuğumuz insanlarla aynı isimler üzerindeki mutabakatımız konuşulan kadardır. Oysa dilin kendi içimizdeki karşılığı aynı değildir. Aksi durumda bizler Âdem'in konuştuğu dili “ilk hâliyle” bugün de konuşuyor olurduk.

Tanrı'nın yaratma eylemi sürekli. Dilin/dillerin gelişmesi, kendisini yenilemesi de sürekli. Bu süreklilik bizi ilk konuştuğumuz, ilk sözleştiğimiz yurda ve Tanrı'ya bağlar. Bu bağ canlıdır, yeşildir. Hayatidir. İlk insandan bu yana dillerin çeşitlenmesi, her dilin kendi içinde gelişmesi, ifade imkânlarının zenginleşmesi süreklilikle ilgilidir.

Aynı süreklilik, aynı yaratılma eylemi, kişi sayısınca, hepimizin kendi (iç) dilinde devam eder.

Adlandırma ilk adımdır. Tanımanın ve yaklaşmanın ilk adımı... İnsan kendini, diğerini, eşyayı, evreni, konuşarak tanır. Diliyle tanır. Esasında eşyaya ad vermek aynı zamanda eşyayla konuşmaktır.

Konuşmak karşılıklıdır.

Bu kadar yargı cümlesinden sonra, tanımanın ve yaklaşmanın nasıl kişiliğimizi belirlediği, bizi nasıl “kişi” kıldığı üzerine bir şeyler söylemek konuyu uzatmak olacaktır.

Yeryüzündeki konukluğumuz, yeryüzündeki insanlarla komşuluğumuz, yeryüzünün bizim konağımız olması, bütün bunlar bir dil sahibi olmamızla başlar.

Biz açılan dünya kapısından eşyanın ve evrenin sayısız kapılarını dille açarız.

Biz Türklerin anahtara dil demesi boşuna değildir.